Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

15.01.2019

Maahanmuutto-osasto
Johtava asiantuntija Tuuli Tuunanen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2018 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön maahanmuutto-osastoa lausumaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriön maahanmuutto-osasto esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Tausta

Hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa muodostaa osan sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolainsäädäntöä koskevaa kokonaisuudistusta. Maahanmuutto-osastolla on käynnissä Rajavartiolaitoksen henkilötietolain uudistamista vastaava hanke maahanmuuttohallinnon henkilötietolainsäädännön uudistamiseksi (HE 224/2018 vp). Kaikkien sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolakiesitysten tavoitteena on saattaa henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely vastaamaan uudistettua Euroopan unionin tietosuojasääntelyä. Sisäministeriön hallinnonalalla henkilötietosääntelyn kokonaisuuden on tarkoitus muodostua jatkossakin näistä kolmesta ehdotetusta säädöksestä. Maahanmuutto-osasto ei ole osallistunut Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiesitystä valmistelleen työryhmän työskentelyyn. Sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolakiehdotuksia on kuitenkin valmisteltu yhteistyössä yhdenmukaisten sääntelyratkaisujen löytämiseksi ja maahanmuutto-osaston näkemyksiä on huomioitu Rajavartiolaitoksen henkilötietolain valmistelutyössä.

Yleistä

Maahanmuutto-osasto pitää Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiehdotusta ja siinä valittuja sääntelyratkaisuja kannatettavina. Kaikissa sisäministeriön hallinnonalan henkilötietolakiehdotuksissa on omaksuttu käsittelytarkoitussidonnainen sääntelytapa, mikä tarkoittaa irrottautumista aiemmasta rekistereihin tai tietojärjestelmiin sidotusta sääntelytavasta. Tämä sääntelyratkaisu vastaa myös EU:n tietosuojasääntelyssä omaksuttua ratkaisua. Koska unionin tietosuojasääntelystä, kansallisista yleislaeista ja erityislaeista muodostuva tietosuojasäänteln kokonaisuus on monikerroksinen, maahanmuutto-osasto pitää tärkeänä yhtenäisen sääntelyratkaisun omaksumista sitomal-

la kunkin erityislain soveltamisala toimivaltaa luovan lainsäädännön mukaisiin henkilötietojen käsittelytarpeisiin ja -tarkoituksiin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/2018 vp) kiinnittänyt huomiota henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn raskauteen ja monimutkaisuuteen. Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiehdotuksen säännöksissä on pyritty välttämään tarpeetonta päällekkäisyyttä yleisesti sovellettavan tietosuojalainsäädännön kanssa sekä tarpeetonta yksityiskohtaisuutta. Eräiltä osin ehdotuksessa on kuitenkin arvioitu tarpeelliseksi tarkentaa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä yleissäännöksiä. Maahanmuutto-osasto pitää kannatettavana Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiesityksessä tavoitteeksi asetettua voimassa olevan lain monimutkaisen rakenteen selkeyttämistä ja yksinkertaistamista. Tätä tavoitetta toteuttaa ehdotettu yksityiskohtaisista tietosisältöluetteloista luopuminen.

Henkilötietosääntelyssä on kiinnitettävä EU:n tietosuojasääntelyn edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (PeVL 14/2018 vp). Tämän takia maahanmuutto-osasto pitää tärkeänä sääntelyn keskittämistä erityisen riskialttiisiin tilanteisiin, joissa käsittelyn aiheuttamaa riskiä henkilön yksityisyyden suojaan tulee pyrkiä minimoimaan säätämällä siitä mahdollisimman täsmällisesti ja yksityiskohtaisesti ja puolestaan normien purkamista siellä, missä se yksityisyyden ja henkilötietojen suojan riittävä taso huomioiden on mahdollista.